

Enkratna katetrizacija ženske

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.06
Stran od strani:	1/6
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	Verzija 2

1. Namen in cilji aktivnosti

Enkratno praznjenje sečnega mehurja skozi sečnico v sečni mehur s pomočjo katetra po aseptični metodi dela.

Ključne besede: urin, intermitentna, enkratna katetrizacija

2. Aktivnost ZBN lahko izvede (skladno s kompetencami)

IZBN		Omejitve, pripombe
Bolničar negovalec	NE	
Tehnik zdravstvene nege	NE	Lahko je asistent
Diplomirana medicinska sestra	DA	
Diplomirana babica	DA	
Diplomirana medicinska sestra, 38. člen ZZDej-K	DA	Licenca za strokovno področje
Študent zdravstvene nege	DA	Pod nadzorom mentorja
Študent babiške nega	DA	Pod nadzorom mentorja

Predviden čas za izvedbo aktivnosti	15 – 20 minut
--	---------------

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti	Ena (1) + en (1) asistent
--	---------------------------

Skrbnik NP		Sekcija MS in ZT v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti
-------------------	---	---

3. Kratice uporabljene v protokolu

Dipl. m. s./nacionalni p dipl. zdrav.	Diplomirana medicinska sestra/diplomirani zdravstvenik	ZBN	Zdravstvena/babiška nega
TZN	Tehnik zdravstvene nege	NP	Nacionalni protokol
BN	Bolničar negovalec		
IZBN	Izvajalec zdravstvene / babiške nege		

4. Potrebni pripomočki

<p>PRIPOMOČKI ZA PRIPRAVO PACIENTKE:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaščitne rokavice za enkratno uporabo, - umivalna krpica, - pena za umivanje, - zaščitna podloga, - koš za zdravstvene odpadke. <p>PRIPOMOČKI ZA IZVEDBO POSTOPKA:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sterilen urinski kateter za enkratno uporabo (klasični kateter, pred navlaženi kateter ali kateter s premazom), - sterilni vlažilni gel ali lidokain (npr. 2 % Xylocain gel) 	<ul style="list-style-type: none"> - vsaj trije sterilni tamponi, - sterilna voda ali sterilno antiseptično sredstvo po standardu ustanove (npr. 0,05% klorheksidinijev diglukonat v vodi), - (0,9% fiziološka raztopina in dvojna pretočna igla za prediranje gumijastih zamaškov za aktivacijo hidrofilnega sloja na katetru s premazom), - sterilne rokavice, - urinska steklenica, - ledvička ali koš, - zaščitni predpasnik, - koš za zdravstvene odpadke.
---	---

5. Potek/izvedba aktivnosti zdravstvene nege

Enkratna katetrizacija ženske

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.06
Stran od strani:	2/6
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	Verzija 2

		Opombe
1	Pripravimo prostor, kjer lahko pacientki zagotovimo zasebnost.	Poseg lahko izvajamo v ambulanti ali na bolniški postelji, prostor mora biti brez prepaha.
2	Preverimo identifikacijo pacientke in naročilo zdravnika v dokumentaciji.	Preprečimo zamenjavo pacientke.
3	Pacientki razložimo postopek ter namen in jo prosimo za sodelovanje, če je to mogoče.	Pridobimo ustno soglasje.
4	Razkužimo si roke.	Pred stikom s pacientko, da preprečimo okužbo.
5	Pacientka se sama ali z našo pomočjo sleče od pasu navzdol ter namesti v ginekološki položaj.	Vhod v uretro je viden. V primeru spastičnosti in zgibkov lahko pacientki pod pete podložimo nedrsečo podlogo ali fiksiramo nogi z velcro trakom na ograjici, da ostaneta v pravilnem položaju.
6	Razkužimo si roke in nato po potrebi oblečemo zaščitna sredstva in zaščitne rokavice ter pod pacientko namestimo zaščitno podlogo.	Zaščitimo sebe in površino. Uporabimo lahko zaščitni predpasnik, masko in kapo glede na kolonizacijo pacientke z večkratno odpornimi mikrobi.
7	Izvedemo nego anogenitalnega predela po standardu ustanove. Spolovilo umijemo od simfize proti anusu ter osušimo.	Uporabimo tudi peno za umivanje. S tem preprečimo vnos bakterij v uretro.
8	Zavržemo umazane rokavice ter si razkužimo roke.	Preprečimo okužbo.
9	Nadenemo si sterilne rokavice.	Preprečimo okužbo in zagotovimo aseptično metodo dela.
10	Asistent si razkuži roke in obleče zaščitna sredstva po potrebi, nato pripravi urinsko steklenico za izločeni urin in ledvičko za odpadni material. Ponovno si razkuži roke.	Urinsko steklenico položimo med pacientkine noge, ledvičko za odpadni material odložimo v doseg roke. Namesto urinske steklenice lahko uporabimo tudi trdno ledvičko.
11	Asistent nato odpre sterilne tampone in jih prelije s sterilnim antiseptikom.	Uporabimo vsaj tri sterilne tampone. Uporabimo lahko tudi sterilni set za katetrizacijo, kjer je priložena tudi pinceta za čiščenje.
12	S palcem in kazalcem nevodilne roke razmaknemo velike in male sramne ustnice, tako da dobro vidimo vhod v uretro.	Velike in male sramne ustnice držimo razmaknjene ves čas vstavljanja katetra.
13	Asistent poda sterilne tampone. Z vodilno roko očistimo okolico vhoda v uretro z enkratnimi potegljaji od simfize proti anusu. Najprej obrišemo oddaljeno ustnično gubo, nato še bližnjo in ustje sečnice. Tampone odložimo v ledvičko.	Vhod v uretro očistimo vsaj 3x. Pomanjkljivo očiščen vhod v uretro je lahko glavni vir okužbe pri katetrizaciji. Pazimo, da so rokavice sterilne. Če niso več sterilne, jih po čiščenju zamenjamo.
14	Asistent odpre sterilni urinski kateter primerne velikosti. Izberemo čim tanjši kateter, ki še omogoča drenažo urina. Če je urin čist, bister, brez usedlin, zadošča	Uporabimo lahko klasične sterilne katetre za enkratno uporabo. V tem primeru je treba dodati vlažilni gel. Prednavlažene katetre, ki so

Enkratna katetrizacija ženske

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.06
Stran od strani:	3/6
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	Verzija 2

	debelina katetra Charriere (Ch) 12 – 14 (3 Ch = 1 mm zunanega premera). Če je urin moten, gnojen ali krvav, izberemo kateter največ do debeline katetra Ch 20.	pakirani v gelu ali tekočini, lahko ob odprtju potegnemo skozi rezervoar z vlažilnim gelom. Hidrofilne katetre s premazom – imajo suho površino, ki se ob stiku s tekočino (0,9% fiziološka raztopina, destilirana ali navadna voda) aktivira in postane sluzast, spolzek. Nekateri katetri imajo v ovojnini že dodano vrečko s tekočino, ki se prelomi in izteče v ovoj ter navlaži kateter.
15	Vzamemo sterilni urinski kateter (na katerega asistent nanese sterilni vlažilni gel ali že pripravljen kateter).	Omogoča večjo drsnost, lažje, atravmatsko vstavljanje ter zmanjšuje poškodbe sluznice in krvavitve. Pri hidrofilnih in prednavlaženih katetrah gela ne potrebujemo.
16	Urinski kateter počasi in nežno uvajamo skozi uretro približno 5–6 cm globoko oziroma tako dolgo, dokler nam skozenj ne priteče urin, konec katetra usmerimo v urinsko steklenico, kamor urin prosto izteka.	Pri retenci urina lahko naenkrat iz mehurja spustimo le 500 ml urina – tako se izognemo padcu krvnega tlaka zaradi nenadne sprostitve pritiska na žile v medenični votlini in posledično krvavitvi v mehurju. V primeru, da urin še vedno izteka (po že izločenih 500 ml urina), kar pomeni, da je v mehurju še določena količina urina, katetrizacijo prekinemo in jo ponovimo po 30 minutah.
17	Ko urin neha iztekati, kateter počasi izvlečemo.	Preverimo prisotnost usedlin ali krvi v katetru.
18	Ostanek urina v katetru zlijemo v urinsko steklenico. Kateter zvijemo v dlan ter čezenj potegnemo rokavico. Vse skupaj odložimo v ledvičko.	Pazimo, da ne kontaminiramo okolice ali sebe.
19	Odstranimo vse pripomočke in si razkužimo roke. Pacientko namestimo v ustrezen položaj, preverimo njeno počutje.	Lahko se zgodi, da pacientka slabo prenaša aktivnost ali da je bil poseg zanjo boleč.
20	Pospravimo uporabljeni material.	Odpadke ločimo glede na vrsto odpadka ter koloniziranost pacientke.
21	Razkužimo si roke.	Preprečimo okužbo.
22	Poseg ter količino urina dokumentiramo v dokumentacijo zdravstvene nege in na temperaturni list.	Zagotovimo kontinuiteto in prenos informacij med člani tima.

Enkratna katetrizacija ženske

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.06
Stran od strani:	4/6
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	Verzija 2

6. Opombe, omejitve protokola:

• Asistent je lahko tehnik zdravstvene nege ali nekdo, ki lahko poseg tudi izvaja. Za izvedbo aktivnosti so priporočljiva dodatna oz. specialna znanja s področja zdravstvene nege pacienta z motnjami v uriniranju.

Poseg izvajamo po aseptični tehniki. Poseg lahko izvede tudi ena oseba. Protokol se lahko uporabi za:

- enkratno ali pa intermitentno katetrizacijo;
- za izvajanje kontrole retence urina (merjenje zaostanka urina v mehurju);
- pri diagnostičnih postopkih (odvzem urina za Sanford, za osnovno analizo urina, urodinamske meritve);
- izpiranje mehurja (hematurija, piurija); vnos terapevtskih substanc, ki delujejo lokalno v mehurju (antibiotiki, antimikotiki, citostatiki).

7. Temeljna literatura:

- Dimnik Vesel, Z., 2016. Avtonomna disrefleksija – nujno stanje, ki lahko ogrozi življenje. In: Petkovšek Gregorin, R. & Vidmar, V., eds. Zapleti in pristopi v rehabilitacijski zdravstveni negi. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Sekcija medicinskih sester v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti; pp. 37–40.
- Dimnik Vesel, Z., 2013. Najpogostejši zdravstveno – negovalni problemi pri odvajanju urina v rehabilitaciji. In: Petkovšek Gregorin, R. & Kopitar, N., eds. Inkontinenca – pogosto prikrita težava, zbornik predavanj, Ljubljana: Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v rehabilitaciji in zdraviliški dejavnosti; pp. 9-15.
- European Association of Urology Nurses (EAUN), 2013. Catheterisation Urethral intermittent in adults. Evidence – based Guidelines for Best Practice in Urological Health Care. Available at: http://patients.uroweb.org/wpcontent/uploads/Catheterisation-Urethral-Intermittent-in-adults-Lr_DEF.pdf. [22.08.2017].
- Prieto, J., Murphy, C.L., Moore, K.N. & Feder, M., 2014. Intermittent catheterisation for long – term bladder management. Cochrane Database of Systematic Reviews; 9. Art. No CD006008.
- Topler, M. & Pfajfar, M. 2017. Katetrizacija mehurja in zagotavljanje kontinuirane zdravstvene nege pacienta s stalnim urinskim katetrom. In: I. Šumak, ed. Skrb za zdravje – od teorije k praksi. Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije, Sekcija medicinskih sester v vzgoji in izobraževanju; pp. 78–87.
- Vrtek, S., 2013. Učenje in aktivna vloga pacientov in svojcev v zdravstveni obravnavi po okvari hrbtenjače: magistrsko delo. Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za zdravstvene vede.
- Wyndaele, J.J., 2014. Self – intermittent catheterization in multiple sclerosis. Annals of Physical Rehabilitation Medicine; 57(5), pp. 315 320.

8. Podrobnejša in dodatna navodila - povezava z drugimi dokumenti (priloge k NP)

Številka priloge	Naziv dokumenta

9. Pregled zadnjih sprememb v dokumentu

Zap. št.	Sprememba v točki:	OPIS SPREMEMBE

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Enkratna katetrizacija ženske

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.06
Stran od strani:	5/6
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	Verzija 2

Distribucija dokumenta: interna uporaba

objava na spletni strani

mapa strokovne sekcije

drugo: _____

Original dokumenta se nahaja v IS. Vse natisnjene kopije se smatrajo kot informativne in ne podležejo sistemu sprememb.

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

Enkratna katetrizacija ženske

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 03.06
Stran od strani:	6/6
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	Verzija 2

10. Potrditev dokumenta

	organ	Številka sklepa	datum	Odgovorna oseba/podpis
I. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Delovna skupina za nacionalne protokole Zbornice-Zveze	7/2022	19.4.2022	Klavdija Potočnik
II. SKLEP O USTREZNOSTI NP	Upravni odbor Zbornice - Zveza	169/17	18.5.2022	Monika Ažman

	FUNKCIJA/ ORGAN	IME IN PRIIMEK	PODPIS
PRIPRAVIL:	Strokovnjaki Strokovne sekcije MS in ZT	Maja Vrabič	
PREGLEDALI:	Strokovne službe Zbornice – Zveze / PVK	Draga Štromajer	
ODOBRIL:	Predsednica Zbornice – Zveze	Monika Ažman	
SKRBNIK DOKUMENTA:	Predsednik/ca Strokovna sekcija MS in ZT	Maja Vrabič	

Distribucija dokumenta: interna uporaba

objava na spletni strani

mapa strokovne sekcije

drugo: _____

Klas. znak 711

Original dokumenta se nahaja v IS. Vse natisnjene kopije se smatrajo kot informativne in ne podležejo sistemu sprememb.